

گفت‌وگو با نماینده ایران در بخش سینه‌فونداسیون کن

ارتباط مستقیم با بزرگان سینما

امیر محقق: امسال ایران در بخش فیلم کوتاه دانشجویی جشنواره کن با عنوان سینه‌فونداسیون، یک نماینده دارد. «حیوان» ساخته بهرام و بهمن حاج‌ابول‌لو ارک از مدرسه ملی سینمای ایران، با ۱۵ فیلم کوتاه دیگر از دانشگاه‌ها و مدارس فیلم‌سازی سراسر جهان رقابت می‌کند. با برادران ارک که یک فیلم بلند هم قبل از این ساخته‌اند، در مورد حال‌وهوای «حیوان»، پیش‌بینی‌شان از کن و مدرسه ملی سینما به صحبت نشستیم.

۱۱ به عنوان آغاز گفت‌وگو کمی درباره حال‌وهوای فیلم «حیوان» بگویید و اینکه به نظرتان فیلم چه پارامترهایی دارد که سینه‌فونداسیون کن آن را پذیرفته است؟

بهمن: فکر می‌کنم فرم «حیوان» برایشان جذاب بوده. حال و هوای فیلم یک‌جورهایی انتزاعی است و گاهی اوقات هم حالات خشنی دارد. بیشتر سعی کردیم فیلم کوتاه حیوان به جون کشیده شود.

بهرام: اولین پارامترش فرستادن این فیلم از طرف یک ارگان آموزشی سینمایی است چون سینه‌فونداسیون توجهش را به استعدادهای دانشجویی معطوف کرده است.

۱۲ «حیوان» دیالوگ ندارد و با یک بازیگر هم قصه خود را جلو می‌برد. تصمیم به استفاده‌نکردن از دیالوگ به دلیل ملموس‌تربودن آن برای مخاطب جهانی بود یا دلیل دیگری داشت؟

بهرام: بیشتر دلپیش این بود که فیلم را لامکان و لازم‌تر کنیم و با دیالوگ، جغرافیای خاصی به آن ندهیم؛ به خاطر همین هم در شیوه اجرا به تصویرها و قاب‌هایی می‌رسیدیم که صریح باشند و جای خالی دیالوگ را پر کنند.

بهمن: موضوع حیوان طوری بود که اگر برایش دیالوگ استفاده می‌کردیم شخص مورد نظر را وارد آن فرهنگ و بوم و زبان می‌کردیم که می‌خواهد از آنجا فرار کند اما فیلم ما درباره یک انسان بود در ناگنج‌آباد، که می‌خواهد از جایی که هست برود یا از یک محدوده بگذرد؛ البته وقتی فیلم بدون دیالوگ می‌شود انگیزه‌های شخصیت پنهان می‌ماند که باید برایش نمود بیرونی پیدا کنی و مخاطب باید کاملا از هدف رفتارهایی که او می‌کند آگاه باشد و گمراه نشود. این کمی سخت بود امیدوارم درآمده باشد.

۱۳ بازیگر خود را با چه معیاری انتخاب کردید؟

بهمن: چهره برایمان در اولویت بود که از نظر ما چهره داود نورپور به نقش می‌آمد.

۱۴ فیلم را از چه راهی برای کن فرستادید؟

بهرام: من فیلم را در سایت جشنواره آپلود کردم. آنها دیدند و انتخاب شد.

۱۵ کمی درباره فیلم‌های قبلی‌تان و موفقیت‌های آنها بگویید. گویا یک فیلم بلند هم به نام «سویوق» ساخته‌اید که جوایز متعددی دریافت کرده است.

بهرام: ما در تبریز همه فیلم‌هایمان را کار کرده‌ایم به جز حیوان که در تبریز نبود. شاید «آفتاب سوخته» اولین فیلم حرفه‌ای ما باشد که ما را به جامعه فیلم‌سازی کمی شناساند و پس از آن هم فیلم کوتاه «نجس» که برایمان خیلی راهگشا بود. اما فیلم بلندمان «سویوق» شاید به‌نوعی با آدم‌های بزرگ سینمای کشورمان ما را بیشتر آشنا کرد. شاید می‌توان گفت سویوق اولین فیلم مستقل ترک‌زبانی بود که در تبریز تولید شد و این خودش به‌نوعی باعث تولید چند فیلم دیگر ترکی به همان شیوه مستقل شد.

۱۶ این سؤال درباره همه کسانی که مشترک کارگردانی می‌کنند به ذهن می‌آید: چگونه با نظر یکدیگر کنار می‌آیید و ایده کدام‌تان در کارگردانی ارجح‌تر است؟

بهمن: معمولا ما یک‌جور فکر می‌کنیم و تا یکدیگر را با پیشنهادات‌مان قانع نکنیم کاری انجام نمی‌دهیم چون مطمئنیم در آن صورت یک جای کار می‌لنگد.

بهرام: معمولا وقتی ایده‌ای به ذهن یکی از ما رسید و هر دو از ایده خوشمان آمد روی آن شروع به کار می‌کنیم؛ مدام ایده را پرورش می‌دهیم تا به اتفاق نظر برسیم. سلیقه ما به هم خیلی نزدیک است و با هم سوءتفاهم نداریم. در زمان کارگردانی نیز گاهی اختلاف نظر پیش می‌آید ولی به هر‌حال یکی‌مان از خر شیطان پایین می‌آید.

۱۷ برای فیلم‌تان در کن چه پیش‌بینی‌ای دارید؟

بهرام: فکر می‌کنم «حیوان» مخالفان و موافقان زیادی خواهد داشت عده‌ای موافق فیلم خواهند بود و عده‌ای دیگر اصلا فیلم را دوست نخواهند داشت.

بهمن: امیدوارم اتفاقات خوبی بیفتد حسن من مثبت است.

۱۸ فیلم شما از اولین تولیدات مدرسه ملی سینمای ایران است. نقش مدرسه در ساخت فیلم شما چه بود؟

بهمن: اگر مدرسه نبود که فیلم ما ساخته نمی‌شد. خیلی حامی ما بودند و واقعا از وقتی که به مدرسه آمده‌ایم با بزرگان سینمایمان از نزدیک آشنا شدیم و اساتذاند‌ها را بهتر شناختیم. فیلم‌نامه حیوان با راهنمای استادان مشاورمان در مدرسه پخته شد. آقای سعید رحمانی نقش بسزایی در کارمان داشتند و حتی دیگر بچه‌های مدرسه که معمولا فیلم‌نامه‌هایمان را برای هم می‌خوانیم، کمک کردند. امید شمس یکی از بچه‌های مدرسه در فیلم‌نامه همفکری‌های خوبی داد.

بهرام: مدرسه باعث شروع یک روند متفاوت‌تر در کار ما شد. از بدو ورود به مدرسه کمی محافظه‌کاری را کنار گذاشتیم و در ساخت حیوان نیز آن روحیه تجربه‌گرایی، با به قول کیانوش عیاری «جنون»، در ما بود. گاهی

این شبیه پیش می‌آید که بهمن و من خودمان فیلم‌ساز بوده‌ایم و بدون حضور در مدرسه ملی نیز توانایی ساخت این کار را داشتیم ولی می‌خواهم بگویم واقعا این‌گونه نیست؛ اولین دلپیش هم پشتیبانی علمی و صحیحی است که از ما شد. مدرسه در شیوه آموزش خود به ما نیز به این فکر می‌کرد که ایده‌های خود ما را پخته‌تر کند و نه اینکه ما بیاییم و ایده‌ای از آنها را کار کنیم. حین ساخت فیلم، هر لحظه که به مشکلی برمی‌خوردیم می‌توانستیم از اساتدان مدرسه راهنمایی بخواهیم و به عنوان یک فیلم‌ساز تنها دغدغه‌مان ساخت یک کار خوب بود و فشاری محدودمان نمی‌کرد.

۱۹ تأثیر مدرسه ملی سینما در مسیر فیلم‌سازی خود را تا چه حد می‌دانید؟ اصلا تفاوت این مدرسه با آموزشگاه‌های دیگر فیلم‌سازی از نظر شما که هنرجوی آن هستید، در چیست؟

بهرام: مدرسه اولین اتفاق خوشب ارتباط مستقیم با بزرگان حرفه‌ای سینماست. آموزش سینما در مدرسه ملی دیگر منوط به کتاب‌های دانشگاهی نیست، بلکه مستقیم به تجربه‌های این بزرگان برمی‌گردد که

سینما

به شکل عینی و عملی‌تری آموزش اتفاق می‌افتد و چون در کنارت افراد با استعدادهای دیگری که از سراسر ایران آمده‌اند حضور دارند، نگاه و شناخت کلی‌تری هم از این جهت به دست می‌آوری.

بهمن: به این سؤالاتان فقط ما که بچه‌های مدرسه هستیم، می‌توانیم جواب دهیم نه هیچ کاغذبازی اداری شورایی یا نظارتی و... لطف آقای مجتبی‌ی راعی بود که مدرسه را به ما معرفی کرد و لطف آقای روح‌الله حسینی (مدیر مدرسه ملی سینما) و هیئت انتخاب مدرسه بود که ما را انتخاب کردند. در یک سالی که در مدرسه بوده‌ایم آن‌قدر چیزهای ریز‌ودرشت یاد گرفته‌ایم که در حیوان تأثیرشان را می‌بینید. درست است که هر فیلم‌سازی بدون رفتن به مدرسه سینمایی هم فیلمش را می‌سازد اما مدرسه جایی است که مدام باید در آن فعال باشی و ذهنت درگیر است و دائما با نامدرهای سینمای ایران هم‌کلام هستی و این منش تو را پرورش می‌دهد. اینکه ما همیشه غریزی فیلم بسازیم درست نیست، تا یک جایی جواب می‌دهد. الان دوره، دوره تخصص است و باید در هر مسئله ریز شوی. مدرسه این ریزبینی را دارد و سرهم‌بندی‌شده نیست. می‌دانی وقتی در آن هستی به خاطر استعدادت هست و برای دولت هم اهمیت داری.

۲۰ از دیدگاه شما، فیلم‌سازان کوتاه به جز بحث حمایت مالی و پشتیبانی‌ها، با چه معضلی دست‌وپنجه نرم می‌کنند؟

بهرام: من می‌توانم از خودم مثال بزنم و فکر می‌کنم این برای همه یکسان باشد و آن سواد کاری است؛ چه به صورت مطالعه‌های هنری، ادبی و فلسفی و چه آگاهی در شیوه اجرا که مربوط به دانش فنی یک فیلم‌ساز است. هر چقدر این دانش وسیع‌تر شود جسارت فیلم‌ساز نیز بیشتر می‌شود.

بهمن: وقت کافی برای فکرکردن درباره فیلم‌شان و اینکه خیلی وقت‌ها احساس می‌کنند تلاش‌شان بیهوده است؛ اینکه اگر فیلم‌ساز یا آرتیست باشی باید توان شکست داشته باشی و مستمر ادامه دهی.

۲۱ اصلا فیلم کوتاه چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد که مورد استقبال قرار گیرد و موفق به حساب بیاید؟

بهمن: واقعا استاندارد خاصی وجود ندارد.

بهرام: فیلم کوتاه باید توانایی ایجاد یک اتمسفر قوی را داشته باشد و لحظه‌هایی بسازد که ما سینماگرا به عنوان «آن هنری» از آن یاد می‌کنیم.

۲۲ به عنوان سؤال آخر بگویید درباره آینده فیلم‌سازی مشترک خود چه دورنمایی دارید؟

بهرام: اگر بحث با ما یار باشد و توانایی آن را داشته باشیم، دوست داریم جریان متفاوتی از فیلم‌سازی را پیش بگیریم و پیشنهادات جدیدی بتوانیم به زیست محیط سینمایی اضافه کنیم.

بهمن: باید بگویم اگر زنده و سالم بودیم، حتما منظر ما در فیلم‌های بعدی‌مان باشد.

پرده نقره‌ای

کدام فیلم‌های سینمایی در راه هستند؟

سختگوی شورای صنفی نمایش از ثبت قرارداد چند فیلم سینمایی جدید خبر داد. غلامرضا فرجی درباره مصوبات جلسه این‌شورا در تاریخ ۲۸ فروردین به ایسنا گفت: در این جلسه قرارداد فیلم «آشوب» در گروه سینمایی آزادی بعد از فیلم «یک روز خصوصی» ثبت شد و فیلم «امتحان نهایی» نیز از چهارشنبه، ۳۰ فروردین، در گروه آزاد اکران می‌شود.

وی افزود: همچنین قرارداد فیلم «ویلاهی» برای اکران بعد از فیلم «گشت ۲» در گروه استقلال و فیلم «برادرم خسرو» بعد از فیلم «ماجرای نیمروز» در سرگروه سینمایی کسرووش نمایش داده می‌شود. به گفته او قرارداد فیلم «نهنگ عبر» هم در گروه سینمایی قدس برای اکران پس از فیلم «آباجان» ثبت شد.

فرجی درباره اکران فیلم‌های روی پرده هم گفت: فیلم «خوب، بد، جلف» طبق آیین‌نامه شورای صنفی نمایش زمان ۱۰ هفته اکرانش هفته آینده به پایان می‌رسد و از ششم اردیبهشت فیلم «نقطه کور» مهدی گلستانه در سرگروه زندگی اکران می‌شود.

تاکید حیدریان بر رونق «وی او دی» در سینما

شرق: رئیس سازمان سینمایی به حضور در مؤسسه رسانه‌های تصویری در گفت‌وگو با مدیرعامل و کارشناسان بخش‌های مختلف این مؤسسه، از آخرین فعالیت‌های انجام‌شده در زمینه VOD و سینما سیار بازدید کرد.

به گزارش روابط‌عمومی مؤسسه رسانه‌های تصویری، حیدریان در این بازدید با تقدیر از زحمات انجام‌شده در مؤسسه رسانه‌های تصویری اظهار کرد: راه پیش‌رو در بخش VOD راهی طولانی‌تر و بسیار منم‌تر برای کل فعالیت‌های سینمایی بوده است. او یادآور شد: سینماهای ما، سالن‌های ما و هر نوع عرضه دیگری که داریم مردم را علاقه‌مند می‌کنند که در این نوع محمل و راه‌های ارتباطی، آنچه که خواهند پیدا و استفاده کنند، بنابراین برنامه برای بخش VOD بسیار مفصل است و باید با رعایت همه جوانب و ایجاد تسهیلات برای کاربر به این مهم توجه ویژه داشت.

رئیس سازمان سینمایی تاکید کرد: جلساتی را در هفته‌های آتی به‌ترتیب اولویت مسائل از جمله موانع قانونی در بخش VOD برگزار می‌کنیم تا به موضوع حمایت‌ها برسیم و سازوکار اجرایی تعیین شود. حیدریان گفت: در جلسات کاری آتی، بسته VOD نهایی خواهیم کرد و سیاست‌های کلی را متناسب با جهت این فعالیت‌ها و کم‌وکیف آن تدوین می‌کنیم. در این دیدار سیدمصطفی ابطحی، مدیرعامل مؤسسه رسانه‌های تصویری، منظری و رحمانی‌ا قدم توضیحات مفصلی درخصوص VOD و سینما سیار بیان کردند. جلیل اکبری‌صحت، مشاور رئیس سازمان سینمایی و مدیرکل حوزه ریاست، رمضانعلی حیدری‌خلیلی، معاون سازمان سینمایی و مجید مسچی، مدیرعامل مؤسسه سینما شهر، در این دیدار رئیس سازمان سینمایی را همراهی می‌کردند.

دریچه

تأملی بر انسان و کنش در فیلم‌های فرهادی

فریاد ناصری

هر بار که کار تازه‌ای از اصغر فرهادی به دست‌ها و دیده‌ها می‌رسد، حرف‌های زیادی در نقد و تعریفش به میان می‌آید. در میان این حرف‌های مخالف و موافق دیده و خوانده‌ایم کسانی یکی از ویژگی‌های فیلم‌های فرهادی را اخلاقی‌بودن آنها می‌دانند. من در این یادداشت حرفم بیشتر بر سر این ایده است و پرسشم این است آنها که می‌گویند فیلم‌های فرهادی اخلاقی است، اخلاق را به چه معنایی به کار می‌برند؟ اگر از اخلاقی‌بودن مرادشان دسته‌بندی خاصی از بایدونباید‌هاست که در دید و فهم من کارهای فرهادی درگیر بایدونباید‌های هیچ دسته‌بندی اخلاقی‌ای نیست و اصلا از این راه در پی قضاوت درست و غلط‌های آشنا و از پیش موجود نمی‌رود. از دید و فهم من شاید اگر دوستان قائل به قول مذکور کمی بیشتر ظرافت در تامل به خرج می‌دادند به جای اخلاقی‌نامیدن فیلم‌ها آنها را درگیر با کنش‌ها می‌دانستند؛ کنش‌هایی که کسان فیلم در نهایت به‌تنهایی و در محکمه خود باید تشخیص دهند که درست است یا غلط بی آنکه به معیاری برین چنگ زنند یا نزنند. در فیلم‌های فرهادی افراد وادار به هوشیاری مدام می‌شوند. یعنی سیر اتفاقات و وقایع چنان پیش می‌رود که آنها از ندیدن و نشنیدن و تامل‌نکردن وادار می‌شوند مدام و بیشتر این مراتب را در خود بیدار کنند و در نهایت مسئولیت فهم را هم برعهده بگیرند.

من در یک یادداشت که تنها ایده می‌آورد و بدون شمایل تحقیقی است، می‌خواهم بگویم این آگاه‌بودن به کنش، این مدام کنش را در زیر دیدآوردن، ایده‌ای بسیار کهن- و از آرزوهای دیرین انسان ایرانی است؛ آگاه و واقف مدام‌بودن به خود و رفتار. این آگاه و واقف و شاعربودن مدام، هر روز تو را در معرض خودت می‌گذارد که بسنجی آنچه کردم و فکتم یا نکردم و نکفتم درست بود یا غلط برای شخصیت خاصی بود یا قول و فعلی بود برای حقیقت.

فرهادی این آرزوی دیرین ما را حالا به شکل پرسش‌ها، انکارها و تعلیق‌ها پیش‌روی ما می‌گذارد. هر قول و عملی در فیلم‌های او ما را به قطعیتی رهنمون نمی‌شود، بلکه بیشتر ما را با آن درون سنجشگرمان مواجه می‌کند همان که کسان فیلم با آن درگیرند. شما این درگیری و تامل بر کنش را تقریبا در همه کارهای برجسته فرهادی می‌بینید. فرهادی آن بزنگاه‌های میهمشه مخفی و درونی ما را که به دلیل غلط‌بودن آن را شخصی می‌نامیم در حالی که بسیار عمومی است به دید می‌آورد. در فیلم‌های او تردید و تعلیق و دانستگی نه برای زیباکردن فیلم که از دل ضرورت زیستن بر زمین و در بین دیگران است که برمی‌آید. نبای درست‌انسان جهان فرهادی انسان عالم حافظ است؛ چنان‌که گفته‌اند: متحیر بین زهد و گناه. اکنون فرهادی پوسته‌گش و عمل خیر را برکنده و آشنانش ما را که به دلیل غلط‌بودن آن را شخصی می‌نامیم در حالی که بسیار عمومی است به دید می‌آورد. در فیلم‌های او تردید و تعلیق و دانستگی نه برای زیباکردن فیلم که از دل ضرورت زیستن بر زمین و در بین دیگران است که برمی‌آید. نبای درست‌انسان جهان فرهادی انسان عالم حافظ است؛ چنان‌که گفته‌اند: متحیر بین زهد و گناه. اکنون فرهادی پوسته‌گش و عمل خیر را برکنده و آشنانش ما را که به دلیل غلط‌بودن آن را شخصی می‌نامیم در حالی که بسیار عمومی است به دید می‌آورد. در فیلم‌های او تردید و تعلیق و دانستگی نه برای زیباکردن فیلم که از دل ضرورت زیستن بر زمین و در بین دیگران است که برمی‌آید. نبای درست‌انسان جهان فرهادی انسان عالم حافظ است؛ چنان‌که گفته‌اند: متحیر بین زهد و گناه. اکنون فرهادی پوسته‌گش و عمل خیر را برکنده و آشنانش ما را که به دلیل غلط‌بودن آن را شخصی می‌نامیم در حالی که بسیار عمومی است به دید می‌آورد. در فیلم‌های او تردید و تعلیق و دانستگی نه برای زیباکردن فیلم که از دل ضرورت زیستن بر زمین و در بین دیگران است که برمی‌آید. نبای درست‌انسان جهان فرهادی انسان عالم حافظ است؛ چنان‌که گفته‌اند: متحیر بین زهد و گناه. اکنون فرهادی پوسته‌گش و عمل خیر را برکنده و آشنانش ما را که به دلیل غلط‌بودن آن را شخصی می‌نامیم در حالی که بسیار عمومی است به دید می‌آورد. در فیلم‌های او تردید و تعلیق و دانستگی نه برای زیباکردن فیلم که از دل ضرورت زیستن بر زمین و در بین دیگران است که برمی‌آید. نبای درست‌انسان جهان فرهادی انسان عالم حافظ است؛ چنان‌که گفته‌اند: متحیر بین زهد و گناه. اکنون فرهادی پوسته‌گش و عمل خیر را برکنده و آشنانش

رخ جهان تازه‌ای است که بر انسان متامل آشکار شده است.

نگاه

جشنواره بینافرهنگی و آزمایشگاهی تئاتر ایتالیا در تهران

شرق: از یکم تا سیزدهم تیر، کمپانی تئاتر باران با همکاری گروه تئاتر بین‌المللی پوتلج، دومین ورک‌شاپ بین‌المللی بازیگری و کارگردانی را در جشنواره «بینافرهنگی و آزمایشگاهی تئاتر ایتالیا ۲۰۱۷» با مدیریت کیومرث مرادی در ایتالیا برگزار می‌کند. کیومرث مرادی، مدیر بخش آموزش و بین‌الملل کمپانی تئاتر باران، در همین زمینه از اجرا و کارگاه آموزشی کمپانی تئاتر پوتلج ایتالیا و یک گروه از کشور ژاپن در ایران هم خبر داد. این کارگردان تئاتر و استاد دانشگاه گفت: سال ۹۵ قراردادی از میان کمپانی تئاتر باران و کمپانی پوتلج برقرار کردم که براساس آن، قرار شد ارتباط‌های فرهنگی میان ایران و ایتالیا آغاز شود. فکر می‌کنم با این قرارداد برای اولین‌بار قرار شد یک تئاتر خصوصی در ایران دست به چنین کاری بزند و به‌نظم این بی‌سابقه‌ترین حضور بین‌المللی تئاتر خصوصی ایران است. او در همین زمینه افزود: به‌زودی تعدادی از هنرچوان و دانشجویان تئاتر در «جشنواره میان‌فرهنگی و آزمایشگاهی تئاتر ایتالیا» که با همکاری کمپانی تئاتر باران و گروه تئاتر بین‌المللی پوتلج (Teatro Polach) برگزار می‌شود، شرکت می‌کنند و در همین همکاری از این گروه برای اجرای دو نمایش در ایران دعوت‌کردم و نمایش «ساگورا» نیز از کشور ژاپن برای این جشنواره بینافرهنگی به ایران دعوت شده است. کارگردان نمایش «شکلک» در همین زمینه تصریح کرد: نخستین دوره این برنامه، سال گذشته اتفاق افتاد و ما توانستیم ۹ دانشجو را به این سفر ببریم. بسیار سفر برپاری بود. من به‌صورت هم‌زمان نمایش «نامه‌های عاشقانه از خاورمیانه» را که در ایران با بازیگران ایرانی و در آمریکا با بازیگران آمریکایی اجرا کرده‌ام، به این دوره از جشنواره بردم. مرادی افزود: آنها قرار است دوم اردیبهشت وارد ایران شوند و به‌مدت ۱۰ روز در تئاتر باران علاوه بر اجرای نمایش، ورک‌شاپ‌های آموزشی پیشرفته برگزار خواهند کرد. وی خاطرنشان کرد: همچنان کارگاه‌های آموزشی بازیگری و کارگردانی را در دو مؤسسه کارنامه و باران دارم. هدفم از این کلاس‌ها، ارائه آخرین متدها و روش‌های بازیگری و کارگردانی است. در کلاس‌های کارگردانی‌ام آثار کارگردان‌های بزرگ دنیا را با هنرچوان مرور و درباره جدیدترین شیوه‌های کارگردانی صحبت می‌کنیم. امیدوارم این کلاس‌ها کمکی برای هنرچوان باشد.